

Инсон ва қонун

www.hudud24.uz

2022 йил 25 январь
сешанба
№ 03 (1311)

www.hudud24.uz
insonvaqonun@adliya.uz
fb.com/hudud24official/
t.me/hudud24official/

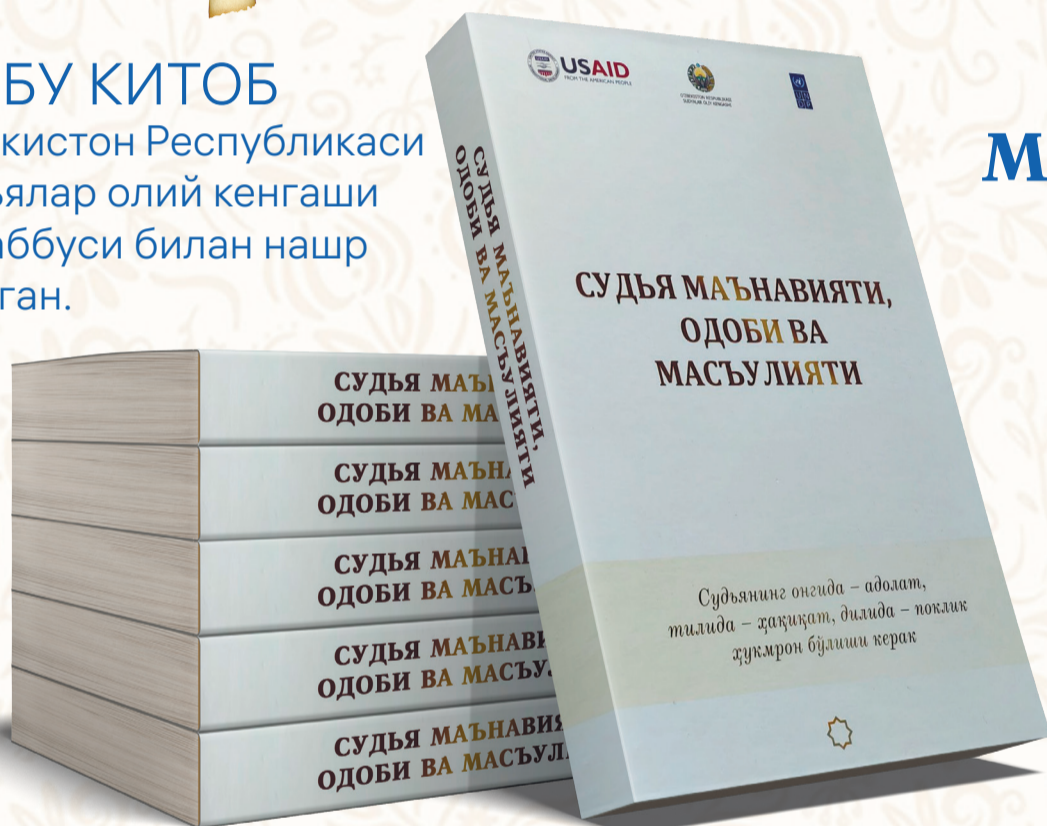
hudud24
Endi 24 soat siz bilan!

- ✓ Энг сўнги хабарлар
- ✓ Хуқуқий маълумотлар
- ✓ Таҳлилий мақолалар
- ✓ Мурожаатга жавоблар

Агар муслмонлар орасида битта фақир
кишини кўрсанг, билгинки, ўша ерда унинг ҳаққини
ўғирлаган битта бой кимса бор.

Муҳаммад Мутавалли Шаъровий

УШБУ КИТОБ
Ўзбекистон Республикаси
Судьялар олий кенгаши
ташаббуси билан нашр
этилган.

“СУДЬЯ МАЪНАВИЯТИ, ОДОБИ ВА МАСЪУЛИЯТИ”

УШБУ китобда янги жамиятнинг судьяси қандай маънавий фазилатларга эга бўлиши лозимлиги, унинг маърифий қарашлари, одоби, давлат ва жамият олдидаги масъулияти мезонлари тарихий воқеликлар ҳамда бугунги давр нуқтаи назаридан таҳлил этилади.

Китобни чоп этишдан кўзланган асосий мақсад — янги Ўзбекистонда рўй бераётган тарихий бурилиш палласида адолатни қарор топтиришга қодир бўлган судьянинг маънавий баркамоллигига кўмаклашишдир.

Мазкур китоб судьялар, суд тизими ходимлари, шунингдек, барча давлат органлари хизматчилари ҳамда кенг китобхонлар оммасига мўлжалланган.

2-БЕТ

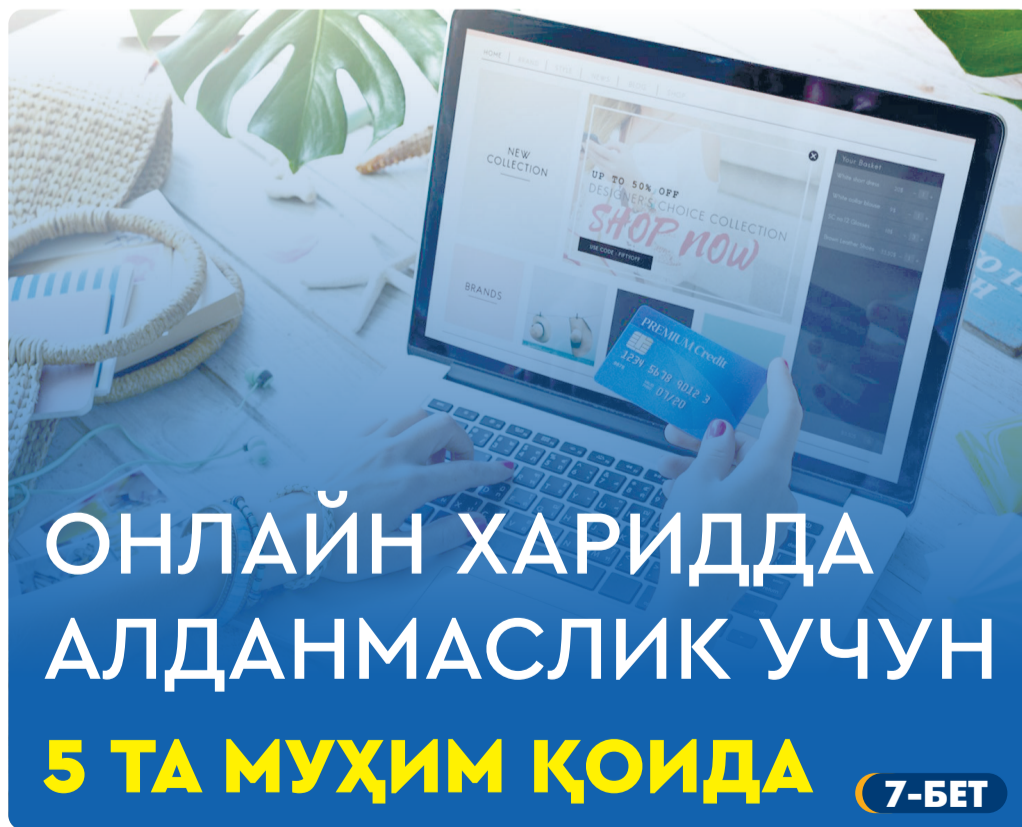

3-БЕТ

Журналист
суриштируви

ОТЛАР ОСМОНГА УЧДИМИ?

КИМГА
ИШОНУВДИНГИЗ-А,
ТАХТАМИШЕВ?

ОНЛАЙН ХАРИДДА
АЛДАНМАСЛИК УЧУН
5 ТА МУҲИМ ҚОИДА

7-БЕТ

Хуршид ДЎСТМУҲАММАД,
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси
Конунчилик палатаси депутати, Ёзувчилар
уюшмаси аъзоси

АДОЛАТ, ҲАҚИҚАТ ВА ПОКЛИК ИСТАГИ СЎЗБОШИ ЎРНИДА

■ СУДЬЯ у ёки бу жиноий хатти-ҳаракат ёхуд низоли ишга ҳуқуқий баҳо берар экан, қанчадан-қанча омилларни, сабаб-оқибатларни тош-тарозига солиб кўради, таҳлил қилади, шундан сўнггина ҳукм ёки қарор эълон қилар экан... Ўзининг устидан ҳам ҳукм чиқараётган ҳисобланади. Тасаввур қилайлик, ҳар бир суд мажлисининг якунида ўқиладиган ҳукм нафақат айбдорлар жинояти ёки қилмишига берилган ҳуқуқий баҳо, балки, айни чоғда, судьянинг ўзи томонидан ўзига берилган баҳо ҳамдир!

Қўлимиздаги китоб моҳиятан ушбу ҳолат-ҳодисани “маънавият, одоб ва масъулият” деб атамоқда. Унда яқин ва узоқ тарихимизда қозилик ишларининг қандай ташкил этилганлиги, қозилик лавозимига тайинланадиган инсонга қўйилган талаблар батафсил очиб берилган. “Навоий наздидаги қози”, “Боболар тафаккуридаги адолат”, “Қозининг ҳалоллиги” боблари менда жуда катта таассурот қолдирди. Китобда келтириб ўтилган ибратли ривоят, ҳикоят, нақл, масал ва маталлар ҳар қандай инсонни мулоҳаза қилишга чорлайди.

Маънавият-маърифат онгли инсоннинг ҳар қадам, ҳар нафасида таъқиб этади, имтиҳон қилади, синовдан ўтказилади. Ҳукм ёзишга чоғланган судьянинг маънавий-маърифий сўрови “кульминация” авж пардага кўтарилади. Судьянинг зиммасидаги имтиҳон-синов юки юз минг карра оғирлашади.

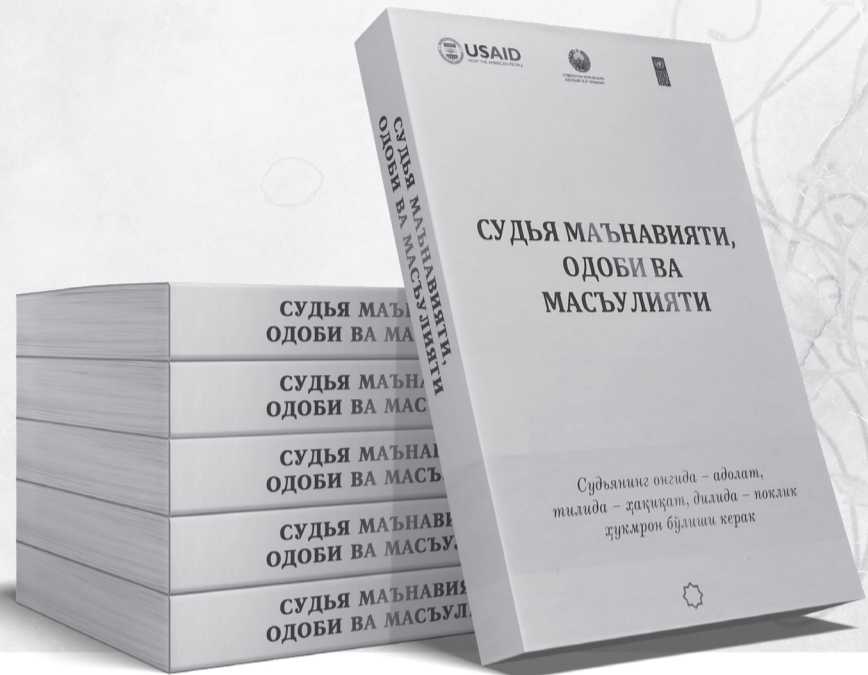
Бу сўз ва таърифлар муболаға эмас, чунки гап ўқилажак ҳукмнинг нақадар мутлақ ҳаққонийлиги, адолатлилиги ва холислиги ҳақида бормоқда. Мутлақлик ва нисбийлик ўртасидаги мувозанатни топиш нечоғлик мураккаблиги ҳақида бормоқда.

Судья — касби нуқтаи назаридан ана шундай ғоятда мураккаб ҳолатда фаолият юритувчи шахс. Унинг ҳукм-хулосаси, юриш-туриши, гап-сўзи, муомала маданияти, ҳатто кийинишигача, пировардида жамиятнинг соғломлашувида, одамларнинг туриш-турмуши фаровон бўлишида, мамлакатнинг тараққиётида, адолатнинг қарор топишида бемисл аҳамиятга эга. Китобда мафтун этган барча фасллардан ўрин олган мақолалардан охирига қадар судьялик касбининг тарихий, сиёсий, ижтимоий, ҳуқуқий, эътиқодий, ахлоқий ва ҳоказо қирралари хусусида сўз юритилар экан, эзгу мақсад-муддао ҳам, истагимиз ҳам битта — у ҳам бўлса, судьяларимизнинг ҳозирги ўзгараётган, янгиланаётган, миллий тикланишдан миллий юксалиш сари дадил одимлаётган жамиятимизга муносиб бўлишларига эришмоқлик! Бошқача айтганда, судьяларда комил инсонларга хос фазилатлар мужассам бўлиши талаб этилмоқда, маънавият ва маърифатда мукамаллик мақомлари сари юксалиш эҳтиёжи орта бораётгани таъкидланмоқда, уқтирилмоқда.

Ниҳоятда самимий руҳда ёзилган мақолалар мутолааси судьяларимиз тафаккури, дунёқараш ва албатта, касбий малакаси ҳамда инсоний ахлоқининг тобланишида яқин ёрдамчига, маслаҳатчига ва амалий кўмакчига айланиши муқаррар. Зеро, том маънодаги адолат инсонни севишгана эмас, балки уни тушуниш, тушунган ҳолда ўзга инсон устидан холис ҳуқуқий ҳукм чиқаришдан иборатдир.

“СУДЬЯ МАЪНАВИЯТИ, ОДОБИ ВА МАСЪУЛИЯТИ” КИТОБИ ЧОП ЭТИЛДИ

“Қозилар учтадир, — дейди Пайгамбаримиз (с.а.в.). — Биттаси жаннатда. Иккитаси дўзахда. Ҳақни таниб, у билан ҳукм қилган киши жаннатда. Ҳақни таниб туриб, ҳукмда жабр қилган одам дўзахда. Ҳақни танитай, одамлар устидан жоҳиллик ила ҳукм чиқарган одам дўзахда”.

ИККИ ЎТ ОРАСИДА ҚОЛГАН ҚОЗИ

■ Қадим замонда бир камбағал бой қўшниси билан ўзаро тортишиб қолибди. Бой ўзининг ноҳақ эканлигини ичида яхши англасса-да: “шунча молу дунём бўла туриб, зўрға кун кечириётган бир ялангоёқ менга гапини ўтказса, неча пуллик обрўйим қолади”, деган фикрда ён бермабди. Камбағал ҳам ўзича: “Қўшним бой бўлса — ўзига. Мен ҳақман-ку”, — деб ўйлаб шаштидан тушмабди. Ниҳоят, орани очик қилиш учун қозига боришга аҳд қилишибди.

Камбағал қозининг ҳузурига боришдан олдин шундай ўйлабди: “Мен ҳақ бўлсам ҳам томоғини ёғламасам қози барибир бойга ён босиши мумкин. Яхшиси, аввалроқ яширинча қози ҳузурига бораман-да, юз берган келишмовчилик сабабини айтиб, ишни адолатли ҳал этишини сўрайман”. Шундай мулоҳаза юритган камбағал қозига олдиндан 40 танга бериб қайтибди.

Бориб арз қилсалар,

қози камбағалнинг даъвосини тўғри топиши, оқибатда, обрўсига путур етиши, эшитган-билган “Бир ялангоёққа зўри етмабди-да”, — дейшини ўйлаб, бой ҳам қозига хуфёна 100 танга бериб, эвазига можарони ўзининг фойдасига ҳал қилишни сўрабди.

Карабсизки, қозининг ҳамёнига 140 танга осонгина тушиб турибди-да! “Ишни пайсалга солиб, тўрт-беш бор овора қилман, дея ўзича режа тузиб-

ди икки ўт орасида қолган қози. — Кейин бойнинг даъвосини тўғри, деб топанман. Камбағал гап кўзға-гудек бўлса, жазога буюраман. Қозихонага қайта оёқ босмайдиган қиламан. Камбағал норози бўлиб қаерга ҳам борарди? Арзу додини ким ҳам эшитарди? Хў-ўш, энди 140 тангага қозикалонга зарбоф тўн совға қилиб, ўғилга саман от ҳам олиб бераман. Кўпдан бери айтиб юрганди. Отасининг сояйи-давлатида мазза қилиб минсин! Қолганига айшу ишрат қиламан...”

Шу тариқа қози хаёлан текин луқмани қайси мақсадларга сарфлаш режасини тузиб қўйибди.

Эртаси низолашган икки қўшни қози ҳузурига келишибди. Қози уларни худди биринчи бор кўриб тургандек, арзу додларини обдон тинглабди. Тафсилотларни мижғовланиб, қайта-қайта сўрайвергач, ниҳоят камбағалнинг сабри тугабди. “Қози қирқ танга берганимни эсламаяпти шекилли”, — дея шаъма килиб: — Тақсир, қирқиб-қирқиб гапирмайсизми? — дебди.

— Сиз шундай дейсиз-да, ўртада юз бор, хотир бор, — дебди қози...

Шу тариқа бойга ҳам берган ваъдаси ёдидалигини билдириб, уни ҳам хотиржам қилган экан.

**“Судья маънавияти,
одоби ва масъулияти”
китобидан олинди**

Ёрбек ИСКАНДАРОВ,
"Инсон ва қонун" мухбири

Мурожаат муаллифи билан бир неча бор суҳбат ва мазкур иш билан боғлиқ ҳужжатлар билан танишиш асносида қуйидагилар маълум бўлди:

2017 йилнинг май ойида фуқаролар Ф.Холбоев, Х.Хашимов, О.Нормуродов ва И.Тахтамишевларнинг жами 25 бош отлари қаровсиз қолдирилиши натижасида Арнасой тумани ҳудудидаги "Зарафшон қирғоқлари" фермер хўжалигининг 13 гектар, "Бухоро хуш тепа" фермер хўжалигининг 10 гектар, "Бухоролик Фарҳод" фермер хўжалигининг 8 гектар "Жиззахлик Жамол даласи" фермер хўжалигининг 7 гектар ғалла майдонларини пайҳон қилиб, мазкур фермер хўжаликларига салкам 30 миллион зарар етказди. Ва, шу жойнинг ўзида 25 бош отлар ушланиб, Арнасой туманидаги "Деҳқон бозори"га қарашли ҳудудга сақлаш учун олиб кетилади.

Бундан хабар топган от эгалари отлари сақланаётган жойга боришади. Уларни дарвоза олдида Арнасой туман Ички ишлар бўлими ходими қарши олади. Ходим отларини сўраб келганларга ҳар бир от учун бир миллион сўмдан жарима тўлашларини айтади. Айбдорлар бундан бош тортмайди, айбини тан олган ҳолда ҳар бири ўзига тегишли бўлган отлар учун банк орқали бир миллион сўмдан тўловни амалга оширади. Шундан сўнг "дарвоза эгаси"га тўлов қоғозини кўрсатиб, ҳар ким ўз отини "жарима майдони"дан олиб чиқади. 25 бош отлардан 9 тасининг эгаси бўлган Икром Тахтамишев ҳам бошқалар қатори жарима суммасини тўлаб, отларини олиб кетиш учун юк машинасини олиб келади. Машинага бешта от сиққани учун уларни ташлаб, қолган тўрттасини бир соат ичида олиб кетишини айтиб, "дарвозабон"-ни огоҳлантириб кетади.

ОТЛАР БИРДАН ҒОЙИБ БЎЛДИ

Бешта отини ташлаб бир соатда қайтиб келган И.Тахтамишев не кўз билан кўрсинки, дарвоза олдида турган ички ишлар ходимидан ҳам, тўрт бош отдан ҳам дарак йўқ. Саросимага тушган Икром Арнасой туман Ички ишлар бўлимига бориб, бўлган воқеани айтади. Улар на ўз ҳамкасбидан, на отлардан беҳабарлигини айтиб, елка қисидан нарига ўтмайди. Хавотири баттар ошган Икром

ЎТГАН йилнинг сўнгида таҳририятга Жиззах вилоятининг Арнасой туманида истиқомат қилувчи фуқаро Давлат Тахтамишевнинг шикоят аризаси келиб тушди. Унга кўра, Д.Тахтамишев укаси И.Тахтамишевнинг беш йилдан буён ечимини топмаётган муаммоси бўйича журналист текшируви ўтказишни сўраган.

ОТЛАР ОСМОНГА УЧДИМИ?

Кимга ишонувдингиз-а, Тахтамишев?

таниш-билишларига кўнғироқ қилади, отлари "ғойиб" бўлган бозор ҳудудига бориб атрофдагилардан сўраб-суриштиради. Хайриятки, ўша ерда юрган отбоқарлар отларни ички ишлар ходими машинага ортиб Жиззахдаги "Отчопар" майдонига олиб кетганини айтиб қолишди. "Нега, нега олиб кетишади? Ахир, у менинг отларим-ку, жаримасини тўладим-ку..." Икромнинг бошида ана шундай оғриқли савол айланади.

Икром акаси билан тўғри Жиззах вилоятидаги "Отчопар" майдонига кириб боради. Уларнинг олдида майдон қоровули Тура Баратов пешвоз чиқди. Икром қоровулга бўлган воқеани тушунтириб, майдонда турган тўрт бош отини олиб кетмоқчилигини айтади. Аммо қоровулнинг гапи Икромни бутунлай ақдан оздираёзди. Нима эмиш? Бу отлар формали киши (ички ишлар ходимини назарда тутмоқда) томонидан сотилган, мана тилхат, дея унинг қўлига бир парча қоғозни тутқазди. Ва эсанкираб турган Икромга бу ердан тезроқ туёғини шиқиллатишини сўраб, йўлни кўрсатиб қўяди. Акс ҳолда, бу ердан бирон нарса йўқолса сенлар жавобгар бўласанлар, дея қўшимча қилади. Нималар бўлаётганини гоҳ англаб, гоҳ англамаётган ака-ука Тахтамишевлар "Отчопар" майдонидан чиқиб кетишади. Чорасиз қолган И.Тахтамишев нажот умидида туман, вилоят ва Бош прокуратурага мурожаат йўллади.

Афсуски, улардан жўяли жавоб ололмади.

Қонунчиликда чорва моллари ёки паррандалар экинзорларни пайҳон қилиш ҳолати юз берса, экинзорлар пайҳон қилинган жойда ушланган чорва моллари маҳалла фуқаролар йиғинларига топширилади. Экинзор эгалари фақат чорва моллари эгасига нисбатан Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 104-моддасига кўра, чорва моллари ёки паррандаларнинг хўжалик экинзорларини пайҳон қилиши, қишлоқ хўжалик экинларининг далада тўплаб қўйилган ҳосилига зарар етказиши ёки уни йўқ қилиб юбориши, кўчатларга шикаст етказиши фуқароларга энг кам иш ҳақининг бир бараваридан уч бараваригача, мансабдор шахсларга эса уч бараваридан беш бараваригача миқдорда жарима солишга сабаб бўлади. Етказилган зарар тўлиқ ундириб олинган, чорва моллари эгасига қайтарилиши белгиланган.

ҚУРУҚ ҚАРОДАН НИМА НАФ?!

Орадан уч ойча вақт ўтиб, 2017 йил 24 август куни Арнасой туман маъмурий суди томонидан мазкур иш билан боғлиқ суд қарори чиқарилади. Унга кўра, 25 бош отнинг юқорида кўрсатилган фермер хўжаликларига етказган зарар миқдори ва жарима ундирилганлиги боис отлар ўз эгаларига қайтарилиши кўрсатилган. Мазкур суд қарори чиқ-

масдан аввал отлар эгаларига қайтарилган. Аммо И.Тахтамишевнинг қолган тўрт бош отидан суд қароридан кейин ҳам дарак йўқ! Нега?

И.Тахтамишев суднинг қарорини қўлига олиб, ўша вақтда тўрт бош отини сақлаб келаётган Жиззах шаҳридаги "Меъмор О" МЧЖ масъулларига қарорни кўрсатиб, отларини қайтаришни сўрайди. Аммо улар отлар сотилганини айтиб, бошқа бу жойга келмаслигини уқтиришади.

Ҳаш-паш дегунча орадан йил ҳам ўтди. Аммо Тахтамишевнинг сарсонгарчилиги якун топаётгандай. Боши қотган Икром туман судининг қарори ижро этилмаётганлигидан норози бўлиб, Жиззах вилоят Маъмурий судига кассация тартибида шикоят аризаси киритади. Вилоят Маъмурий судининг 2018 йил 19 октябрдаги ҳал қилув қарорига кўра, туман Маъмурий судининг қарори ўзгаришсиз, кассация шикояти қаноатлантиришсиз қолдирилади. Ва Арнасой туман прокуратурасига И.Тахтамишевнинг тўрт бош оти қайтарилмаётганлик ҳолатига ҳуқуқий баҳо бериш сўралади.

Вилоят Маъмурий судининг кўрсатмасига биноан, И.Тахтамишев Арнасой туман прокуратурасининг эшигини қоқиб боради. Улар мазкур иш билан Ш.Рашидов туман прокуратураси шуғулланишини рўқач

қилишади. Шу орада Тахтамишевнинг Жиззах вилоят Халқ қабулхонасига қилган мурожаати юзасидан Жиззах вилоят Ички ишлар бошқармаси жиноят қидирув бўлими томонидан №4/2-Т-68-сонли жавоб хати келади. Унда шундай дейилади: "Сизга тегишли бўлган тўрт бош отни Мажбурий ижро бюроси Ш.Рашидов туман бўлими ходимлари олиб кетганлиги сабабли прокуратура органлари ходимлари бўйича суриштирув ишларини олиб бориш ички ишлар органларининг ваколатига кирмаслигини билдираимиз".

Шундан сўнг И.Тахтамишев Ш.Рашидов туман Мажбурий ижро бюросига юзланади. МИБ ходимлари эса бу ишга алоқаси йўқлигини, иш юритувига бундай ижро қоғози келмаганлигини билдиришади.

Оёқдан қолган Икром Ш.Рашидов туман прокуратурасидан нажот кутади. Прокуратура ходимлари ўтказган тергов жараёнига жалб қилинган, ўша вақтда И.Тахтамишевнинг отларини сақлаб турган "Меъмор О" МЧЖ масъули қуйидагиларни маълум қилади. МЧЖ масъулининг сўзларига кўра, у фақат Ш.Рашидов туман мажбурий ижро бюроси томонидан аукционга қўйилган 25 бош отни олиб кетган. 4 бош отга эса алоқаси йўқлигини билдирган.

"ҚОЗОН" ҲАМОН ЎПИҒЛИҚ ҚОЛМОҚДА...

2021 йилнинг ўрталарида Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси раҳбарияти Жиззах вилоятида сайёр қабул ўтказди. Ўз дарди билан сайёр қабулга келганлар қатори И.Тахтамишев ҳам отлари билан боғлиқ можарони айтиб, амалий ёрдам сўрайди. Бош прокуратура раҳбарияти И.Тахтамишевнинг ушбу муаммосини ҳал этишни Ш.Рашидов туман прокурорига юклайди. Аммо орадан қарийб яна бир йил ўтса-да, отлардан дарак йўқ.

Биз ушбу масалага ойдинлик киритиш мақсадида Ш.Рашидов туман прокурори, адлия кичик маслаҳатчиси Мақсуд Сатторов қабулида бўлганимизда ишни қайтадан қўриб, Тахтамишевнинг муаммосини тез орада ҳал қилишни айтди. Нима ҳам дердик, ваъдага Тахтамишев ишонмас-да, бизнинг ишонгимиз келди.

ХУЛОСА...

Биз юқорида бекорга қонунчиликда белгиланган тартибни келтирмадик. Унда белгиланганидек, экинзорни пайҳон қилган чорва моллари ўша ердаги маҳалла фуқаролар йиғини ҳудудида сақланиши лозим. Ва, етказилган зарар қопланиб, жарима тўлангач, чорва моллари ўз эгасига қайтарилиши керак. Англаганингиздек, Арнасой туман Ички ишлар бўлими ходимлари қонун доирасидан четга чиққан. Яъни, жаримаси тўланган отларни бошқа ҳудудга "сурғун" қилишган. Бу эса, фуқаронинг сарсон бўлишига, ҳуқуқ-тартибот органларига нисбатан ишончининг йўқолишига сабаб бўлмоқда.

Мавзуга яна қайтаимиз...

ТОШКЕНТ

ИССИҚХОНА УЧУН
КРЕДИТ АЖРАТИЛДИ

БЎСТОНЛИҚ тумани “Искандар” маҳалласида яшовчи фуқаро Э.Эшметов “Халқ банки”нинг туман бўлимига иссиқхона қуриш учун имтиёзли кредит ажратилишида амалий ёрдам сўраб мурожаат қилади.

Фуқаронинг “oilkredit.uz” интернет портали орқали қилган мурожаатига смс хабар орқали аризаси қаноатлантирилганлиги, кредит ажратилиши тўғрисида жавоб келади. Лекин банк маъмурияти томонидан фуқаронинг 36 миллион сўм миқдорда кредит сўраб қилган мурожаати кўриб чиқилса-да, асоссиз равишда кредит бериш кечиктириб келинаётган эди.

Сарсон бўлган фуқаро умидсизликка тушмади. У яхши ниятда иссиқхона ташкил қилиб,

оиласининг иқтисодий аҳволини яхшиламоқчи, ўзи етиштирган маҳсулотларни эса, эл дастурхонига етказмоқчи эди.

Э.Эшметов охири сарсонгарчиликлардан зада бўлиб, Бўстонлиқ туман адлия бўлимига масаланинг қонуний ечимини сўраб, мурожаат қилди.

Туман адлия бўлимининг масъул ходими аралашуви билан Э.Эшметовга сўралган миқдордаги кредит маблағи ажратилди. Мурожаат муаллифи иссиқхона ташкил қилиб, бугунги кунда ҳам оиласига, ҳам халқимиз дастурхонига сифатли маҳсулот етказиб бермоқда.

Хусниддин САЙПИЕВ,
Бўстонлиқ туман адлия бўлими бошлиғи

ХОРАЗМ

ШОВОТ туман адлия бўлими томонидан туман Халқ таълими бўлимига қарашли 53-сонли умумий ўрта таълим мактабининг математика фани ўқитувчиси Р.Ш.нинг лавозим маошига қўшимча устама ҳақи тўлаб берилмаётганлигидан норози бўлиб қилган мурожаати кўриб чиқилди.

ОЛИМПИАДА ҒОЛИБИ БЎЛГАН
ЎҚИТУВЧИГА УСТАМА
ТЎЛАНМАГАН

Ўрганиш натижасида ҳақиқатан ҳам, математика фани ўқитувчиси халқаро олимпиада ғолиби бўлса-да, унга қўшимча устама ҳақ тўланмаганлиги аниқланди. Ваҳоланки, Президентимизнинг 2019 йил 3 майдаги “Иқтидорли ёшларни аниқлаш ва юқори малакали кадрлар тайёрлашнинг узлуксиз тизимини ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Қарорининг 5-банди “г” кичик бандида таълим муассасаларида ўқитувчи бўлиб фаолият юритаётган халқаро олимпиадалар ғолиблари лавозим маошига ҳар ой 150 фоиз ва асосий олимпиадалар республика босқичи ғолиблари лавозим маошига ҳар ой 100 фоизлик устама ҳақи тўланиши белгиланган.

Юқоридагилардан келиб чиқиб, Шовот туман халқ таълими бўлими томонидан ўқитувчига тўланмаган 55 миллион 39 минг сўм қийматдаги устама пулини ундириш юзасидан фуқаролик ишлари бўйича Шовот туманлараро судига даъво аризаси киритилиб, мурожаатни қаноатлантириш бўйича суд буйруғи чиқарилди.

Ислом САДИҚОВ,
Шовот туман адлия бўлими етакчи маслаҳатчиси

НАВОИЙ

ТЕЗ ТИББИЙ ЁРДАМ БЎЛИМИ
ХОДИМЛАРИНИНГ ИШ ҲАҚИ УНДИРИЛДИ

НУРОТА туман тиббиёт бирлашмаси шошилич тез тиббий ёрдам бўлими ходимларининг 2021 йил ноябрь ойи иш ҳақини ундириб бериш ҳақидаги мурожаати туман адлия бўлими томонидан ўрганиб чиқилди.

Ўрганиш давомида туман тиббиёт бирлашмасининг шошилич тез тиббий ёрдам бўлими ходимларига 2021 йил ноябрь ойи учун жами 411 миллион 799 минг 617 сўмлик иш ҳақи тўлаб берилмаганлиги аниқланди.

Мазкур ҳолат юзасидан Меҳнат кодексининг 161-моддаси талабларига риоя қилинишини таъминлаш мақсадида туман тиббиёт бирлашмаси бошлиғи номига киритилган тақдимномага асосан шошилич тез тиббий ёрдам бўлими ходимларига 411 миллион 799 минг 617 сўмлик иш ҳақи тўлиқ ундириб берилиши таъминланди.

Умид СУВОНОВ,
Нурота туман адлия бўлими бошлиғи

ҚАШҚАДАРЁ

ДЎКОН ТЕЗ
БУЗИЛДИ,
КОМПЕНСАЦИЯ
ЭСА СУДГАЧА
ЧЎЗИЛДИ...

ЎЗБЕКИСТОН Республикаси Конституциясининг 36-моддасида ҳар бир шахс мулкдор бўлишга ҳақли эканлиги, шунингдек, 54-моддасида мулкдор мулкига ўз хоҳишича эгалик қилиши, ундан фойдаланиши ва уни тасарруф этиши белгиланган.

Чироқчи тумани “Чоштепа” маҳалласи ҳудудида жойлашган фуқаро О.Ҳайитовга тегишли бўлган савдо дўкони бузилганлиги учун туман ҳокимлиги томонидан компенсация пули тўлаб берилмаётганлигидан норози бўлиб, О.Ҳайитов ўз ҳақ-ҳуқуқини тиклашда амалий ёрдам беришни сўраб, вилоят адлия бошқармасига мурожаат қилган.

Мурожаатни ўрганиш жараёнида қонунбузилиш ҳолатларига йўл қўйилганлиги аниқланди. Ўрганиш

натижаси бўйича туман адлия бўлими томонидан фуқаролик ишлари бўйича Чироқчи туман судига даъво аризаси киритилди.

Даъво ариза суд томонидан қаноатлантирилиб, О.Ҳайитов фойдасига жавобгар — Чироқчи туман ҳокимлиги томонидан 50 миллион 754 минг 700 сўм компенсация пули ундириш тўғрисида ҳал қилув қарори чиқарилди.

Элнур ИСМОИЛОВ,
Қашқадарё вилоят адлия бошқармаси масъул ходими

ЖИЗЗАХ

СОБИҚ МАҲБУСНИНГ
ЁРДАМ ПУЛИ УНДИРИЛДИ

ДЎСТЛИК тумани “Қаҳрамон” маҳалласида яшовчи С.Ҳамроқуловнинг озодликдан маҳрум қилиш жазосини ўтаб, ҳозирда ахлоқ тузатиш ишлари жазосини ўтаётганлиги, бироқ унга туман ҳокимлиги ҳузуридаги ижтимоий мослашув маркази томонидан бир марталик моддий ёрдам пули берилмаётганлигидан норози бўлиб қилган мурожаати туман адлия бўлими томонидан қонун доирасида ўрганиб чиқилди.

Вазирлар Маҳкамасининг 1993 йил 28 сентябрдаги 357-сонли қарори билан тасдиқланган “Қамоқда сақлаш жойларидан озод этилган ва махсус комендатура ҳисобидан чиқарилган шахсларни ижтимоий мослашув марказлари тўғрисида”ги Намунавий қоидаларнинг ИИ — “а” кичик бандида жазони ижро этиш муассасаларидан жазо муддатини ўтаб, озод этилган шахсларга бир марталик моддий ёрдам берилишини таъминлаш ижтимоий мослашув

марказларининг асосий вазифаларидан бири сифатида кўрсатилган.

Аниқланишича, С.Ҳамроқулов жиноят ишлари бўйича Зафаробод туман судининг 2020 йил 2 ноябрдаги ҳукмига кўра, 4 йил муддатга озодликдан маҳрум қилинган. Жазони Тошкент вилояти ИИБ 47-сонли манзил колониясида ўтаган. Жиноят ишлари бўйича Юқори Чирчиқ туман судининг 2021 йил 22 ноябрдаги ажрими билан Жиноят кодексининг 74-моддасига асосан

тайинланган жазонинг ўталмай қолган 2 йилу 11 ой 10 кун шу муддатга ахлоқ тузатиш ишлари жазосига алмаштирилган ва ҳозирда туман ҳудудида жазони ўтамоқда.

Адлия бўлимининг аралашуви билан С.Ҳамроқуловга туман ҳокимлиги ҳузуридаги ижтимоий мослашув маркази томонидан 1 миллион 500 минг сўм миқдорда бир марталик моддий ёрдам пули берилиши таъминланди.

Мусахон АСАТУЛЛАЕВ,
Дўстлик туман адлия бўлими бошлиғи

■ ФРАНЦУЗ фотосуратчиси Тибо Пуери кўп йиллардан буён Европада ноёб кутубхона интерьерларини излаб келади. Ҳозирда Тибонинг коллекциясида 25 та кутубхона мавжуд. Қуйида уларнинг айримлари ҳақида маълумот берамиз.

Қизиқарли интерьерга эга кутубхоналар

СОРБОННА КУТУБХОНАСИ

Сент-Женевия кутубхонаси Париждаги энг йирик жамоат ва универсал кутубхоналардан бири бўлиб, Франция пойтахтининг маъмурий округларидан биридаги Пантеон яқинида жойлашган. Кутубхона биноси 1843-1851 йилларда қурилган.

ШТУТГАРТ КУТУБХОНАСИ

Штутгарт шаҳар кутубхонаси. Бино нисбатан яқинда пайдо бўлди ва унинг ички қисмидаги фотосуратлар бир зумда тармоқларда оммалашди. Асосийси, ахборот ташувчилар-китоблар, альбомлар ва дискларнинг ҳамда ҳар бир деталининг мукамал ва ўзига хослигидир.

КОИМБРА УНИВЕРСИТЕТИ КУТУБХОНАСИ

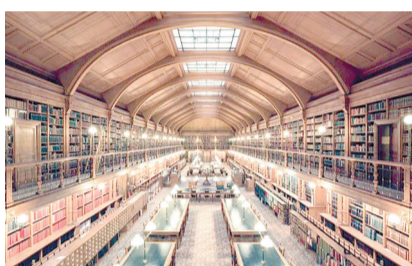
Бу Португалия ва Европадаги энг қадимги университет бўлиб, 1290 йилда Қирол Динис I нинг фармони билан ташкил этилган. 2013 йил 22 июнда университет ЮНЕСКОнинг Жаҳон мероси рўйхатига киритилган.

ПАРИЖДАГИ BIBLIOTHÈQUE DE L'HOTEL DE VILLE

Париж мерияси ҳақида маълумот — Hotel de Ville (Ҳотел де Вилле) — пойтахтнинг 4-округи-

да жойлашган Нео-Уйғониш услубидаги улуғвор сарой. Бинода улкан кутубхона жойлашган.

PALACIO NACIONAL DE MAFRA

Мафра саройи — Португалиядаги энг катта шоҳ саройи. Мафранинг Лиссабон чеккасида 1711 йилда биринчи фарзанди туғилган кунини хотирлаш ҳамда қирол Жуана ва унинг рафиқаси Аннанинг Австриской учун барокко услубида барпо этилган. Сарой ансамбли базилик, улуғвор шоҳ кутубхонаси ва Франциск монастирини ўз ичига олади.

EL ATENEO

Бу ҳатто кутубхона эмас, балки Аргентина пойтахти Буэнос-Айресдаги энг таниқли китоб дўконларидан биридир. Ресолета худудида, Санта-Фе Авенуе 1860 да жойлашган. Британия Гурдиан газетасининг ёзишчи, Эл Атенео Гранд Спленид дунёдаги энг чиройли китоб дўконларидан бири.

NATIONAL BIBLIOTHÈQUE NATIONALE DE FRANCE

Франция Миллий кутубхонаси Европадаги энг қадимги кутубхоналардан биридир. Қироллик кутубхонаси Луврда Карл V ҳукмронлик қилган даврда ҳам мавжуд эди (1364-1380 йиллар-

да ҳукмронлик қилган) ва 1200 кўлёмзадан иборат бўлган.

АНЖЕЛИКА, РИМ

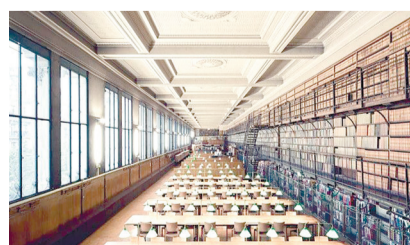
Римдаги Анжелика кутубхонаси дунёдаги энг ноёб китоблар ва кўлёмзалар тўпламларидан биридир. 200 минг жилд орасида антиқа китоблар тўплами, XV-XVIII асрларнинг ажойиб асарлари мавжуд. У Ватикан нашриётини назорат қилиш вазиғаси бўлган эпископ Анжело Рокка номи билан аталган. Шунингдек, у 1604 йилда кутубхонага асос солиб, унга 20 минг жилдлик китоблар берди ва кейин уни ўз маблағлари ҳисобидан молиялаштирди.

BÉLÉTHÈQUE DE MEDECINE

Яна Париж, бу шаҳар гўзал кутубхоналарга бой. Дунёдаги энг чиройли кутубхоналардан бири бу Тринити коллежи кутубхонаси. У Дублинда, Ирландияда жойлашган. Биринчи кутубхона биноси 1712 йилдан 1732 йилгача қурилган. Ҳаммаси бўлиб кутубхона 5 та бинода жойлашган. Айнан шу кутубхонада 1200 йилдан кўпроқ вақт олдин яратилган Келлар китоби сақланади! Ушбу китоб жуда яхши сақланиб қолган ва Ўрта аср Ирландия санъатининг энг муҳим топилмаси ҳисобланади.

Ушбу машҳур кутубхонанинг зали 64 метр узунликда.

Интернет материаллари асосида тайёрланди.

Японияда биргина мактаб ўқувчиси учун темир йўл бекати уч йил ишлади

2013 йилда темир йўл бошқармаси йўловчи бўлмагани учун бир бекатни ёпишга қарор қилди. Аммо бир қизалоқ бу бекат орқали мактабга қатнаётгани маълум бўлди. Маҳаллий ҳокимият эса қизнинг таълим олиши учун бу кимсасиз бекат фаолиятини давом эттиришга қарор қилди.

Шу давр мобайнида поезд Хоккайдо оролининг Кю-Ширатаки бекатига кунига икки марта — биргина шу қизалоқ учун тўхтаб ўтадиган бўлди. Поезднинг тўхташ вақти эса қизнинг мактабга бориш ва қайтиш вақтига қараб белгиланди.

Биргина шу қизалоқ учун бекат ҳар йили таъмирланар, қишда эса платформа қордан тозаланар эди. 2016 йилда қиз мактабни тугатди ва бекат ҳам ёпилди.

P.S: Биз эса жамоат транспортини ҳамон ўқувчилар учун бепул қилолмай ётибмиз. Худдики ўқувчилар автобусга йўлқира тўламаса, давлатнинг режаси тўлмай қоладигандек.

■ Тўрт девордан иборат, аммо томи ёпилмаган кичик бир кулбада камбағал бева аёл ва фарзанди яшар эди. Уйларининг ёғоч эшиги бор бўлса-да, ёмғир, қор ёғса, шифти ёпилмаган бу кулба уларни ёғингарчиликдан сақламас эди. Шунга қарамай бу оила бор неъматларга шукр ва қаноат ила кун кечирар эди.

ЎҚИГАНЛАРИМДАН... ШУКРОНАЛИК

Бу аёлни энг қаттиқ қийнайдиган нарса бу киш пайтидаги ёғингарчилик эди. Фарзанди тўрт ёшга тўлгунига қадар Аллоҳнинг фазли ила қаттиқ ёмғир ва қор ёғиши бу йилларда бўлмади.

Бир кун осмонни қуноқ булут қоплади ва кеч кирганда қаттиқ ёмғир ёға бошлади. Одамлар уйларига кириб ёмғирдан сақландилар. Аммо бева аёл ва боласи жуда қийин аҳволда қолди, ёмғир суви остиди кийимлари буткул ивиб, ҳўл бўлди.

Она фарзандини ёмғирдан сақлай деб бағрига босса, жиққа ҳўл бўлган кийими билан янада кўпроқ озор берар эди. Шунда она зудлик билан эшикни ечиб олди ва деворга қия қилиб суяди. Эшик остига фарзандини ёмғирдан тўсай деб олди.

Ёмғирдан сақланган болакай кўзларида бахтиёрлик ва юзида табассум ила онасига қаради ва деди: — Онажон, эшиклари бўлмаган камбағаллар ёмғир ёғса, нима қиладилар?!..

Гўдак шу онларда уйда эшиги бор бўлганини катта бойлик деб ҳисоблади.

Аллоҳнинг қадаридан рози бўлиш катта бахт, шу розилик билан қалб хотиржамлиги келади, тушқунликка тушиш ва норозилиқдан сақланиш мумкин бўлади...

Моҳигул НАЗАРОВА

ҚОНУН УСТУВОР БЎЛГАН ДАВЛАТДА АДОЛАТ ҲУҚМРОН БЎЛАДИ!

Тошкент давлат юридик университети Хорижий тиллар кафедраси ўқитувчиси ва Халқаро ҳуқуқ ва қиёсий ҳуқуқшунослик факультетининг 2-курс талабалари шу мавзуда фикр билдиришди

Ноила МУСТАФӨЕВА,
Тошкент давлат юридик университети Хорижий тиллар кафедраси катта ўқитувчиси:

— Жамиятда қонун устуворлигини таъминлаш, қонунийликни мустаҳкамлаш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ишончли ҳимоя қилиш бугун ҳар қачонгидан ҳам долзарб аҳамиятга эга. Бу борада амалга оширилаётган янги ислохотлар, рўёбга чиқарилаётган кенг қўламли чора-тадбирлар халқимиз манфаатларини қафолатлашга хизмат қилиб келмоқда. Мамлакатимиз ижтимоий-сиёсий ҳаётда юз бераётган ўзгаришлар натижасида инсон ҳуқуқлари ва унинг эркини таъминлашга қаратилган ҳуқуқий-демократик давлат ва фуқаролик жамиятига хос янги тузилмалар шаклланди. Президентимизнинг “Адолат ва ҳақиқат гоёси ижтимоий ҳаётимизнинг барча жабҳаларини қамраб олмағи лозим. Адолат ва ҳақиқат гоёси қонунчилик фаолиятимизнинг замини, бош йўналиши бўлмоғи шарт”, деган сўзларини бир эсланг! Эркин ва адолатли жамият қуриш учун, биринчи навбатда, қонунга таянишимиз ва қонун устуворлигига эришишимиз лозим. Ҳар қандай давлатнинг қудратли ва мустаҳкам бўлиши, халқининг тинч, осойишта ва фаровон ҳаёти амалдаги қонунларнинг устуворлиги ва уларга амал қилишга муайян даражада боғлиқдир. Мамлакатимизда ижтимоий ва иқтисодий муносабатлар қонун йўли билан тартибга солинаётгани, қабул қилинаётган қонунлар замирида инсонпарварлик ва одиллик гоёси ётганлиги давлатимизда адолат ҳуқмронлигини намойиш этиб турибди.

Қонун устуворлиги жамиятда демократия ва қонунчилик таъминланишига хизмат қилувчи тамойил бўлиб, жамият аъзоларининг қонун олдида тенглиги, Конституция ва қонун устуворлиги таъминланганлиги демократик жамиятнинг энг муҳим белгиларидан биридир. Шу билан бирга, қонунларнинг пировард мақсади инсон, унинг ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлашдан иборат бўлиши лозим. Асосий қонунимизда давлат ҳам, жамият ҳам, аввало, инсон манфаатларига хизмат қилиши, унинг ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя этиши устувор тамойил сифатида аниқ белгилаб қўйилган.

Соҳибқирон Амир Темурнинг ўз даврида “Салтанатим қонун-қондаларини ислом дини ва кишиларнинг энг хайрлиси ҳазрати Муҳаммаднинг шариятига боғлаб, иззату ҳурматлаш вожиб бўлган онҳазратнинг авлоди ва саҳобаларига муҳаббат билдирган ҳолда уларни мустаҳкамладим. Салтанатим мартабасини қонун-қондалар асосида шундай сақладимки, салтанатим ишларига аралашиб, зиён етказишга ҳеч бир кимсаннинг қурби етмасди” деган эътирофи ҳар бир давлатда адолат ҳуқмрон бўлиши ва қудратли давлатни камол топтиришда қонун устуворлигини мустаҳкамлаш энг муҳим омил эканлигини тасдиқлайди.

Озodbек ТУРСУНБАЕВ,
ТДЮУ талабаси:

— Жамиятнинг ҳар бир аъзоси қонун устуворлигини шахсан ҳис қилиши учун Конституция ва қонунларнинг ҳудудларда бир хилда амал қилиниши юқори даражада таъминланишига эътибор қаратиш лозим. Бунга эса, улбу ҳолат юзасидан жамоатчилик назоратини амалга ошириш орқали эришиш мумкин. Қонун устувор бўлган давлатда кучли фуқаролик жамияти ҳам шаклланади, халқнинг ҳуқуқий саводхонлиги ошади. Халқ қачон ҳуқуқий саводхон бўлади? Қачонки, амалдаги қонунларнинг бир хилда ишлашига онгли равишда, чин дилдан ишонса! Давлат ва шахс ўртасидаги ўзаро ишонч қанчалик юқори бўлса, ижтимоий ҳаётнинг манзараси ҳам ижобий томонга ўзгараверади.

Қонун устуворлиги таъминланиши давлатимизнинг

фаолиятда манфаатлар тўқнашувига йўл қўймасликка оид тартиблар аниқ белгилаб берилган. Унда ходим, талаба ва докторантларнинг одоб-ахлоққа оид мажбуриятлари ҳамда рағбатлантириш ва чора қўриш тартибига оид масалаларга ҳам алоҳида эътибор қаратилган. Бу эса, биргина университет ҳудудидаги қонун устуворлиги принципининг таъминланишидан дарак беради.

Ўз даврида машҳур француз императори Наполеон I “Қонунни яратиш уни ижросини таъминлашдан кўра осонроқдир” деган эди. Демак, қонуннинг ижросини таъминлаш унинг том маънода ижтимоий ҳаётга нисбатан таъсир қўрашга даражасини англатади.

Муродулло ХАСАНОВ,
ТДЮУ талабаси:

— Қонунчилик асрлар давомида шаклланиб келмоқда. Ўзининг кўп мuddатли тараққиёти давомида у жамият ҳаётининг асосий бир бўлаги, инсонлар ҳаётини маълум бир шаклга солиб турувчи тартиб бўлган. Энг асосийси, қонунлар инсонлар ўртасидаги ўзаро ижтимоий муносабатларда қайсидир маънода мувоозанатчи бўлиб келган.

Жамиятда ўрнатилган қонунлар олий юридик кучга эга ҳисобланади. Бошқа норматив ҳужжатлар ҳам, ҳулқ-атвор қоидалари ҳам улар асосида ўрнатилади. Шунинг учун ҳам қонунларга амал қилиш жамиятнинг барча қатлами учун мажбурий ҳисобланади.

Бош қомусимизнинг 15-моддасида ҳам “Ўзбекистон Республикасида Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва қонунларининг устуворлиги сўзсиз тан олинади” дейилган. Жамиятда шахс қандай ижтимоий-сиёсий мавқеда туришидан қатъи назар, у қонунларга итоат руҳини йўқотмаслиги керак. Мисол учун, бир шахс жамиятда ўрнатилган муайян бир қонунни бузди. Бу эса, унинг атрофида ҳаёт фаолиятини олиб бораётган шахсларнинг онгида икки тушунча ҳосил бўлишига замин яратиб беради. Биринчиси — қонунларга нисбатан ҳурматсизликнинг пайдо бўлиши бўлса, иккинчиси — бевосита шунга боғлиқ бўлган ҳолда қонунлар умуман ишламайди, яъни манфаатлар билан қонун тўқнашганда манфаатлар барибир устун келади, деган тушунчалардир. Қонун устуворлиги, энг асосийси, унинг ҳамма учун баробарлиги Ислому ҳуқуқшунослиги учун ҳам энг асосий тамойилдир.

Хулоса қилиб айтганда, мамлакатимиз ҳар бир фуқаросининг олдида турган вазифа аҳолининг ҳуқуқий онг ва маданиятини юксалтириш асосида қонун устуворлигини таъминлашдан иборатдир. Зеро, қонун устуворлиги таъминланган жамиятда тараққиёт бўлади. Қонунларга амал қилиш ҳуқуқий жамият тараққиётининг асосий ва бош масаласидир.

ТДЮУ Хорижий тиллар кафедраси катта ўқитувчиси Ойшажон АМЕТОВА
сўхбатлашди

ОЛИЙ ТАЪЛИМДА СОҒЛОМ РАҚОБАТ МУҲИТИ ШАКЛЛАНМОҚДА

КЕЙИНГИ йилларда мамлакатимизда олий таълим тизими тубдан ислоҳ қилинмоқда. Натижада юртимизда бир қатор янги олий ўқув юрталари иш бошлади. Ёшларимизда танлаш имкониятлари кенгайди. Бу орқали эса, олий таълимда соғлом рақобат муҳити шаклланимоқда.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 8 октябрдаги Фармони билан “Ўзбекистон Республикаси олий таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепцияси” тасдиқланган эди. Белгиланган вазифалар ижросини изчил таъминлаш, олий таълим муассасаларининг мустақиллигини кенгайтириш, улар фаолиятида давлат маъмурий бошқарувини кескин қамайтириш ҳамда шу орқали ўзгарувчан меҳнат бозори талабларига жавоб бера оладиган юқори малакали кадрлар тайёрловчи давлат олий таълим муассасаларини шакллантириш мақсадида 2021 йилнинг 24 декабрь куни яна иккита муҳим ҳужжат қабул қилинди.

Президентимизнинг “Давлат олий таълим муассасаларининг академик ва ташкилий-бошқарув мустақиллигини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ҳамда “Давлат олий таълим муассасаларига молиявий мустақиллик бериш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарорлари ана шундай муҳим тарихий ҳужжатлардир.

Мазкур қарорларга кўра, 2022/2023 ўқув йилидан бошлаб 35 та етакчи давлат олий таълим муассасаларига молиявий мустақиллик берилди. Жумладан, олий ўқув юрталарига бир қатор қўшимча ваколатлар, академик мустақиллик соҳасида ҳам етарлича ваколат берилди. Яъни, ўқув режалари, ўқув дастурлари, малака талабларини касбий стандартлар асосида тасдиқлаш, таълим тилини ҳамда таълим йўналишлари ва мутахассисликлари хусусиятларини инобатга олган ҳолда таълим олиш шаклини белгилаш бакалаврият таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликлари учун ўқиш давомийлиги мuddатларини белгилаш назарда тутилди.

Бундан ташқари, қарорда докторантурада тўлов-контракт асосида ўқиш қийматини белгилаш, бюджетдан ташқари маблағлар ҳисобидан грант ажратиш орқали докторантурага танлов асосида квотага қўшимча равишда қабул қилиш, докторант ва мустақил изланувчиларга илмий раҳбарлик қилиш тартибини тасдиқлаш қабилар назарда тутилди.

Олий таълим соҳасида давлат-хусусий шерикликни ривожлантириш, ҳудудларда давлат ва нодавлат олий таълим муассасалари фаолиятини ташкил этиш асосида олий таълим билан қамров даражасини 50 фондан ошириш масаласига алоҳида эътибор қаратилмоқда. Шунингдек, соҳада соғлом рақобат муҳитини яратиш республикадаги камда 10 та олий таълим муассасасини халқаро эътироф этилган ташкилотлар (Quacquarelli Symonds World University Rankings, Times Higher Education ёки Academic Ranking of World Universities) рейтингининг биринчи 1 000 та ўриндаги олий таълим муассасалари рўйхатига киритиш, олий таълим муассасаларида ўқув жараёнини босқичма-босқич кредит-модуль тизимига ўтказиш ва бошқа асосий вазифалар белгиланган.

Ҳозирда олий таълим муассасаларида халқаро тажрибалардан келиб чиқиб, илгор стандартларини жорий этиш масалаларига катта эътибор қаратилмоқда. Жумладан, ўқув дастурларида талабалар томонидан назарий билим олишга, уларда амалий кўникмаларни шакллантиришга йўналтирилган таълим тизимига босқичма-босқич ўтилмоқда.

Бу борада Тошкент давлат юридик университетида ҳам салмоқли ишлар амалга оширилмоқда.

Тошкент давлат юридик университетида таълим сифат жиҳатидан янги босқичга кўтарилди. Юқори малакали кадрлар тайёрлаш тизими намунали йўлга қўйилди. 2020 йил 30 апрелдан бошлаб академик мустақиллиги таъминланган, таълим, фан, инновация ва илмий тадқиқотлар натижаларини тижоратлаштириш фаолиятининг узвий боғлиқлигини назарда тутувчи “Университет 3.0” концепцияси босқичма-босқич амалга ошириб келинмоқда.

Ҳозирги кунда Тошкент давлат юридик университети профессор-ўқитувчилари, илмий изланувчилари, докторантлари, бакалаврият ва магистратура босқичи талабаларининг юқори импакт-факторга эга нуфузли халқаро илмий журналларда мақолалари мунтазам чоп этилмоқда.

Олийгоҳимизда университетнинг инвестициявий жозибдорлигини ошириш, хорижий таълим ва илм-фан технологияларини жалб этиш, талаба ёшлар таълим-тарбияси учун қўшимча шароитлар яратишга қаратилган комплекс чора-тадбирларни ўз ичига олган бешта ташаббус амалиётга татбиқ этилган.

ТДЮУда амалга оширилаётган мазкур ислохотлар республикамизда олий таълим тизими янги, замон талабларига жавоб берадиган босқичга олиб чиқилишида ҳам муҳим ўрин тутуди, албатта.

Гулчехра ТЎЛАГАНОВА,
Тошкент давлат юридик университети
Жиноят-процессуал ҳуқуқ кафедраси
профессори, юридик фанлар доктори,
Баҳром ХУДАЙБЕРГЕНОВ,
кафедра ўқитувчиси

ҲОЗИРДА онлайн дўконлар орқали харидлар сони сезиларли даражада ортиб бормоқда. Онлайн харидлар дўкон ёки бозорда юриб, маҳсулот харид қилишдан кўра анча қулай, тезкор ва осон ҳисобланади.

ОНЛАЙН ХАРИДДА АЛДАНМАСЛИК УЧУН 5 ТА МУҲИМ ҚОИДА

Бироқ интернет орқали маҳсулот сотиб олишда харидор маҳсулотнинг ўзи ёки унинг намунаси билан бевосита танишиш имконига эга бўлмасдан, фақат сайтда жойлаштирилган маълумотларга таянади. Шу сабабли қуйида интернет орқали онлайн харидларни амалга ошириш вақтида билишимиз лозим бўлган энг муҳим қоидалар билан таништириб ўтаемиз:

СОТУВЧИНИНГ ШАХСИНИ ТЕКШИРИНГ!

Интернет орқали харид қилишда ҳар доим веб-сайтдаги боғланиш учун берилган маълумотларни текшириб кўринг. Сотувчининг ҳақиқатан ҳам мавжудлигига ишонч ҳосил қилинг. Сайтда компания номи, манзили, электрон почта манзили, алоқа шакли ва телефон рақами аниқ кўрсатилган бўлиши керак.

Сиз онлайн дўкон веб-сайт манзилини <https://www.whois.com/> ҳаволаси орқали текширишингиз мумкин. Ҳавола орқали сайтга ўтгач, ўзингизга зарур бўлган манзилни ким рўйхатдан ўтказганлигини билиб олиш имкониятига эга бўласиз. Агар ушбу маълумотлар веб-сайтда кўрсатилган алоқа маълумотларига мос келса, сизнинг харидингиз хавфсиз бўлиши эҳтимоли юқори ҳисобланади.

Ишлаб чиқарувчи ўз корхонасининг номи ва жойлашган (юридик) манзили ҳақида истеъмолчини хабардор қилиши шарт. Бундай маълумот ишлаб чиқариш маркаси ёки товар белгисига кўрсатилган бўлиши ёхуд бошқа усулда тақдим этилиши лозим.

Ҳуқуқий асос: Ўзбекистон Республикасининг “Истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида”ги Қонуни, 5-модда.

ФАҚАТ ХАВФСИЗ САЙТЛАРДАН ХАРИДНИ АМАЛГА ОШИРИНГ!

Хавфсиз веб-сайтдан харидни амалга ошираётганингизда браузерда ҳар доим **https:** кўринишидаги ҳаволани кўрасиз. Бундаги қулф белгиси сайтнинг интернетдаги фойдаланувчилари ўртасида маълумотларнинг хавфсиз узатилишини таъминлайдиган Secure Socket Layer (SSL) криптографик протоколларидан фойдаланилганлигини билдиради. Шунингдек, “https” даги “S” ҳарфи веб-сайт ва сизнинг компьютерингиз ёки уяли телефонингиз ўртасидаги алоқа хавфсиз ва шифрланганлигини аниқлатади. Сиз маҳсулотларни фақат тўлов саҳифасида “https” иловаси бўлган сайтлардан сотиб олишингиз керак.

Агар тарафларнинг келишувида ва (ёки) қонун ҳужжатларида бошқача қоида назарда тутилмаган бўлса, электрон тижоратда шахсга доир маълумотлардан шартнома мақсадидан ўзга мақсадларда фойдаланиш ҳамда уларни учинчи шахсларга бериш тақиқланади.

Ҳуқуқий асос: Ўзбекистон Республикасининг “Электрон тижорат тўғрисида”ги Қонуни, 18-модда.

САЙТНИНГ УМУМИЙ КўРИНИШИНИ КўЗДАН КЕЧИРИШНИ УНУТМАНГ!

Сотувчининг веб-саҳифасини диққат билан кўздан кечиринг. Унинг профессионал тарзда расмийлаштирилганлигига ишонч ҳосил қилинг. Аксарият шубҳали сайтларда имло хатолари ёки маҳсулотнинг сифатсиз тасвирларига дуч келасиз.

“Арзон” ёки “арзонлаштирилган” каби сўзларнинг ҳаддан ташқари кўп ишлатилишига эътибор беринг, одатда профессионал сотувчилар бундай товарларни “ажойиб таклиф” деб аташади. Бироқ сиз “ҳақиқатдан йироқ бўлган таклифларни қабул қилиш” ёки бундай маҳсулотларни харид қилишдан сақланг. Шубҳали номга эга онлайн савдо дўконлари товарга ҳаддан зиёд паст нархни таклиф қилиб, кейин эса бу маҳсулот ҳозирда мавжуд эмаслигини айтиб, унинг ўрнига бошқа маҳсулотни сотишга ҳаракат қилиш харидорларни жалб этишнинг энг оммабоп усулларида бири ҳисобланади.

Сотувчи (ижрочи) истеъмолчини ҳақ эвазига қўшимча товарлар сотиб олишга ёки қўшимча хизматлардан фойдаланишга қисташга, шунингдек, кўрсатилмаган хизматлар учун ҳақ олишга ҳақли эмас.

Ҳуқуқий асос: Ўзбекистон Республикасининг “Истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида”ги Қонуни, 21-модда.

МАҲСУЛОТНИ ДИҚҚАТ БИЛАН ЎРГАНИНГ!

Онлайн харидларда сотувчининг маҳсулот ҳақида истеъмолчига маълумот бериши ҳам муҳим аҳамият касб этади. Харид қилишдан олдин истеъмолчи маҳсулот ҳақида ишончли маълумот олиши керак.

Сотувчи маҳсулот тўғрисида қуйидагиларни кўрсатиши шарт:

- асосий хусусиятлари;
- жойлашган жойи ва товар ишлаб чиқарилган жой;
- компаниянинг тўлиқ номи;
- маҳсулот нархи;
- товарларни сотиб олиш ва етказиб бериш шартлари;
- тўлов тартиби;
- хизмат муддати, сақлаш муддати ва кафолат муддатлари.

Ишлаб чиқарувчи (ижрочи, сотувчи) истеъмолчига ўзи реализация қилаётган

товар (иш, хизмат)лар ҳақида ўз вақтида зарур, тўғри ва тушунарли маълумот бериши шарт.

Ҳуқуқий асос: Ўзбекистон Республикасининг “Истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида”ги Қонуни, 6-модда.

МАҲСУЛОТНИ ҚАЙТАРИБ БЕРИШ

Маҳсулотнинг кўриниши, истеъмол хусусиятлари ва сотиб олиш фактини тасдиқловчи ҳужжат сақланиб қолган бўлса, сиз маҳсулотни қайтариб беришингиз мумкин. Бундай ҳужжатларнинг йўқлиги сизнинг сотувчидан товар сотиб олганингизни исботловчи бошқа далилларга мурожаат қилишга тўсқинлик қилмайди.

Нўқсонли маҳсулот сотилган тақдирда, харидор ўз танловига асосан қуйидагиларни талаб қилиши мумкин:

- камчиликларни бепул бартаф этиш ёки уларни тузатиш учун харидорнинг харажатларини қоплаш;
- товарлар нархини мутаносиб равишда пасайтириш.

Истеъмолчи мақбул сифатли ноозиқ-овқат товарини харид қилган кунидан эътиборан ўн кун ичида ушбу товар сотиб олинган жойдаги сотувчидан уни айни шундай товарга алмаштириб олишга, бундай товар сотувда бўлмаса, пулини қайтариб олишга ҳақли.

Ҳуқуқий асос: Ўзбекистон Республикасининг “Истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида”ги Қонуни, 18-модда.

Унутманг, Сиз интернет орқали онлайн маҳсулот харид қилганингизда ҳам қонун билан ҳимоялангансиз!

**Мақсуд МУСТАФОВЕВ,
“Адолат” миллий ҳуқуқий
ахборот маркази масъул
ҳодими**

АДЛИЯ МАДҲИЯСИ

“Адлия мадҳия-си”ни тинглаш учун QR-кодни сканерланг!

**Қўчқор НОРҚОБИЛ
сўзи
Шўҳрат ЗОКИРОВ
муסיқаси**

Улуғ бобом Темур сўзи Адолатдир,
Одил юртга қайғу ҳасрат мудом ётдир.
“Инсон қадрини улуғ!”, деган зўр ҳикмат бор,
Кимки буни англамаса, хиёнатдир.

Нақорат:

Адолат деб интилади бани-башар,
Адолат деб бирлашган эл мангу яшар.
Миллатимнинг буюк бахти бўл, Адолат!
Шараф-шони, юксак тахти бўл, Адолат!

Юртни севмак — аждодларнинг бош гоёси
Бугун улуғ — инсон эрки, ҳимояси.
Олий китоб — Қомусинг бор энди Халқим,
Тик бошингга тушмагай ҳеч гам сояси.

Нақорат:

Адолат деб интилади бани-башар,
Адолат деб бирлашган эл мангу яшар.
Миллатимнинг буюк бахти бўл, Адолат!
Шараф-шони, юксак тахти бўл, Адолат!

Ҳар соҳада Адлиянинг изи бордир,
Садоқати — юзи ёруғ ўзи бордир!
Эл дуосин олмоқ асли осон эмас,
Юртга фидо бўлган ўғил-қизи бордир.

Нақорат:

Адолат деб интилади бани-башар,
Адолат деб бирлашган эл мангу яшар.
Миллатимнинг буюк бахти бўл, Адолат!
Шараф-шони, юксак тахти бўл, Адолат!

Чақмоқ чақнар шижоатли қадамлардан,
Узилмаймиз ердан, оддий одамлардан.
Халқим, рози бўлсанг етар, бизга шу — бахт
Елкадошинг бўлиб турсак шу дамларда.

Нақорат:

Адолат деб интилади бани-башар,
Адолат деб бирлашган эл мангу яшар.
Миллатимнинг буюк бахти бўл, Адолат!
Шараф-шони, юксак тахти бўл, Адолат!

Улуғ бобом Темур сўзи Адолатдир,
Одил юртга қайғу ҳасрат мудом ётдир.
“Инсон қадрини улуғ!”, деган зўр ҳикмат бор,
Кимки буни англамаса, хиёнатдир.

Нақорат:

Адолат деб интилади бани-башар,
Адолат деб бирлашган эл мангу яшар
Миллатимнинг буюк бахти бўл, Адолат!
Шараф-шони, юксак тахти бўл, Адолат!

Адолатга посбон адлия

Сақласа ҳам тарих кўп сирин,
Бир нарсани қилгандир аён:
Инсон кўнар ҳар нега лекин,
Эркисизликка қилар ғалаён.

Усти юпун бўлса ҳам зинҳор,
Ҳақсизликка қилмайди куллуқ.
Табиатдан шуурида бор,
Истиқлол ва табиий ҳуқуқ!

Инсонга не керак, шубҳасиз,
Эрк аталмиш ҳуқуқдан бўлак.
У деб жонин тикди Тўмарис,
Жанга кириб борди Спартак!

Юрт ҳуқуқи топталган замон,
Тинч турмаган бир он ботирлар.
Бу йўлда ярқ этади Чўлпон,
Чиқиб келар Усмон Носирлар.

Қадам босса озодлик томон,
Ҳинду араб, қозоқ, ўзбекдир,
Ҳар бир миллат бунда қахрамон,
Ҳар бир инсон Мадаминбекдир!

Бир асрлик ўтган кулликнинг,
Жароҳатин силаб дафъатан.
Шукр дейман мустақилликнинг,
Бугун нурли кунда, Ватан!

Бугун янги Ўзбекистонда
Ҳуқуқларни қилар ҳимоя.
Шижоат ва қудратга тўлган,
Адолатга посбон адлия.

Доим бўлиб мазлумлар тараф,
Халқнинг бахти бўлди қувончи.
Шундан унинг кўксига шараф,
Елкасида миллат ишончи.

Шудир равнақ асли эҳтимол,
Шудир асли саодатимиз.
Истиқбол деб қурдик истиқлол,
Адлия шон, адолатимиз!

**Жавоҳир Жўраев,
Яшнобод туман адлия бўлими
етакчи маслаҳатчиси**

Давлат хизматчиларига

Ҳақ уларга ақл ва забон берган,
Зийрак, чаққон давлат хизматчилари.
Чин меҳнатни, давлат ҳам халқ ардоқлар,
Элга посбон давлат хизматчилари.

Мудом соф тутуди қалб ва виждонни,
Ҳам сафарбар айлаб куч ва имконни,
Адолат, ҳақ учун куйдириб жонни,
Топар иймон давлат хизматчилари.

Халқин саодатин доим кўзловчи,
Улус манфаатин тинмай ёқловчи,
Фикҳ кучи-ла эл тинчлигин сақловчи,
Элда дoston давлат хизматчилари.

Қўлда доим адолатнинг қомуси,
Эсдан чиқмас инсон ори-номуси,
Қалбидадир яратганнинг ёғдуси,
Шўҳратга кон давлат хизматчилари.

Сўзи билан иши доим бир бўлар,
Ҳақиқат-чун қатъий қарорда турар,
Қабоҳатни илдизидан суғирар,
Аямас жон давлат хизматчилари.

Қонун аҳлин иши доим синовдир,
Ҳаловат йўқ мудом жони гаровдир,
Баъзан руҳи сўник, гоҳи оловдир,
Юртга қалқон давлат хизматчилари.

Пайидан қирқилди эскича одат,
Замона шиори: “Халқ учун давлат”.
Соф хизмат-ла қарор топар адолат,
Чин қахрамон давлат хизматчилари.

Кўзин очиб, ҳақиқатни кўради,
Замон билан у ҳамнафас юради.
Янги Ўзбекистонимга лойиқ бўлади,
Дейди Қурбон, давлат хизматчилари.

**Қурбон
МУҲАММАДРИЗО**

Адолат кўксингда ҳайқирган овоз

Адолат нимадир? Яшаш-чун нафас,
Ташлашчун қадам, калом, сўз ва сас.
Адолат кўксингда ҳайқирган овоз,
Сен унинг ҳайбатин тутта олсанг бас!
Адлия адолат яловбардори,
Ҳақиқат мулкининг эрур сардори!

Ҳар тонг сокин уйғонмоқлик ҳуқуқдир,
Давлатингга инонмоқлик ҳуқуқдир.
Ризқ термоқлик, ўқиш, боринги, бари
Ҳаёт учун курашмоқлик ҳуқуқдир.
Адлия ҳуқуқим ҳимоячиси,
У эрур адолат кўшкни элчиси!

Ҳаётда ҳам ҳуқуқ, ҳам бурчимиз бор,
Масъулият отлик қалб куйчимиз бор.
Ҳар онда уларга қилолсак амал,
Ватанда қонунлар бўлар устувор.
Адлия қонунлар кўриғбонидир,
Буюк ҳақиқатнинг бош кўриғбонидир!

Ҳуқуқ бор, эрклимиз, демак миллат бор,
Уларга ҳамнафас ҳақ, адолат бор.
Қонунлар бор ерда инсонлар бахтли,
Бахти барқарор юрт — буюк давлат бор.
Адлия қонунлар кўриғбонидир,
Буюк ҳақиқатнинг бош кўриғбонидир!

**Дилдора КАТТАЕВА,
Навоий вилояти адлия бошқармаси
Ҳуқуқий тарғибот ва маърифат
бўлими бошлиғи**

